

Датум Београд, 5. новембар 2013.

ИЗВЕШТАЈ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ, КАНДИДАТА И МЕНТОРА ЗА ИЗРАДУ
ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

“Функционално-семантичко поље перфектности у руском и српском језику”

кандидата **Стефана Стојановића**

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Датум и орган који је именовао комисију Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду, 25.09.2013. Одлуком бр. 2733/1 од 25.09.2013. Научно-наставног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду образована је комисија за оцену подобности докторанда Стефана Стојановића и теме докторске дисертације под називом „Функционално-семантичко поље перфектности у руском и српском језику“.</p> <p>2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назив уже научне области за коју је изабран у звање, датум избора у звање и назива факултета, установе у којој је члан комисије запослен:</p> <p>1. др Људмила Поповић, редовни професор Филолошког факултета у Београду, изабрана у звање редовног професора за област Украјински језик и књижевност 15. јула 2009. године;</p> <p>2. др Предраг Пипер, дописни члан САНУ, редовни професор Филолошког факултета у Београду, изабран у звање редовног професора за област Руски језик и славистика 1991. године;</p> <p>3. др Срето Танасић, научни саветник Института за српски језик САНУ, редовни професор Филозофског факултета у Нишу, изабран у звање научног саветника 2005. године а у звање редовног професора за област Савремени српски језик 2008. године.</p> <p>4.</p> <p>5.</p>
II БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА
<p>Стефан Стојановић рођен је 2.11.1977. године у Београду. Завршио је Филолошки факултет Универзитета у Београду (1999-2003). Дипломирао је на Групи за руски језик и књижевност са просечном оценом 9.45. Школске 2005/2006. године уписао је Мастер студије (смер Словенски језици и књижевности) на Универзитету у Алберти (Едмонтон, Канада). После одслушаних једногодишњих студија прелази на Мастер студије Универзитета у Торонту. Мастер студије на Универзитету у Торонту, смер Словенска лингвистика, завршио је 2007. године. После одслушане прве године на Докторским студијама Универзитета у Торонту</p>

прелази на Филолошки факултет Универзитета у Београду, где уписује Докторске академске студије, смер *Наука о језику*, и запошљава се као сарадник на Катедри за славистику. Од почетка докторских студија континуирано се бави научним радом и објављује радове из области морфологије, фонологије, фонетике и дијахроне лингвистике. Учествовао је на више домаћих и међународних научних скупова. Говори течно руски и енглески језик, а служи се пољским и немачким језиком. Поседује десетогодишње радно искуство у области превођења (руски, српски и енглески).

III БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

1. Stojanović, Stefan (2010). The homeland of Slavs in the light of names of some trees and fish, in K. B. Fischer, G. Krumboltz, M. Lazar, J. Rabiega-Wiśniewska (Hrsg.): *Beiträge der Europäischen Linguistik (Polyslav)* 13. München / Berlin, 238–244.
2. Stojanović, Stefan (2012). Further on the homeland of Slavs in the light of names of some trees (elms, poplars and the aspen, and maples), in I. Janyšková, H. Karlíková (eds.): *Theory and Empiricism in Slavonic Diachronic Linguistics [StudiaetymologicaBrunensia 15]*, Praha: Lidové noviny, 235–242.
3. Стојановић, Стефан (приказ) (2012). Теорија дијахронијске лингвистике и проучавање словенских језика (Ур. Јасмина Грковић-Мејџор, Милорад Радовановић. Београд: САНУ, 2010). *Зборник Матице српске за славистику* 80. Нови Сад, 171–174.
4. Стојановић, Стефан Б. (приказ) (2013). The grammar of possessivity in South Slavic languages: synchronic and diachronic perspectives. Ed. Motoki Nomachi. Sapporo: Slavic Research Center, Hokkaido University, 2011. – 143 p. *Јужнословенски филолог* 69, 463–467.
5. Стојановић, Стефан (2013). Продуктивност и морфологическе особености как фактори употребителности деепричастий несовершенного вида в русском языке. *Славистика* 17, 2013 (у штампи).

IV ОЦЕНА ДА ЈЕ КАНДИДАТ ПОДОБАН ДА РАДИ ДИСЕРТАЦИЈУ

Увидом у биографију и библиографију кандидата, Комисија је закључила да кандидат Стефан Стојановић испуњава све школске и научне услове за израду докторске дисертације.

V ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА НАПОМЕНА:

За ментора је предложен/а др Људмила Поповић, редовни професор Филолошког факултета у Београду, Катедра за славистику.

Библиографија ментора са најмање 5 јединица релевантних за област из које се ради докторска дисертација.

Библиографија др Људмиле Поповић, поред осталог, обухвата и следеће радове, блиско повезане с тематиком којом у својој докторској дисертацији намерава да се бави Стефан Стојановић:

1. Изражавање аспектуалног значења проспективности у словенским језицима, *Зборник Матице српске за славистику*, 73, 2008, стр. 297-314. Зборник радова учесника XIV Међународног конгреса слависта у Охриду.
2. Таксисные значения деепричастия в сербском языке. *Јужнословенски филолог* LXVII, 2011,

стр.135-162.

3. Функције плусквамперфекта у савременом српском и украјинском језику. *Јужнословенскифилолог* LXVIII, 2012, стр. 113-145.
4. Граматичні та семантичні функції плюсквамперфекта в сучасній українській мові// *Акцентологія. Етимологія. Семантика. До 75-річчя академіка НАН України В.Г.Скляренка*. Київ: Наукова думка: 2012, стр. 653-673.
5. Глагольный вид как средство профилирования таксисного значения в конструкциях с неспециализированными временными союзами в сербском и украинском языках// *THE SEMANTIC SCOPE OF SLAVIC ASPECT*. Fourth Conference of the International Commission on Aspectology of the International Committee of Slavists University of Gothenburg, June 10-14, 2013. Gothenburg Slavic studies 3, 2013, стр. 125-128.
6. Валентностный таксис в украинском языке// *Граматики слов'янських мов: Основа типології і характерології. Матеріали тематичного блоку XV Міжнародного з'їзду славістів*. Ред. К.Г.Городенська. Київ: Український комітет славістів, Інститут української мови НАНУ, 2013, стр. 68-81.
7. Посесивна резултативна дијатеза у српском језику у поређењу са другим словенским језицима// *43. Међународни научни састанак слависта у Вукове дане «Иновациони процеси у српском књижевном језику – утицаји других језика и култура. Његош у своме времену и данас».Тезе и резимеи*. Београд, 12-15.IX 2013, стр. 10.

Кликните да бисте почели унос текста.

Комисија сматра да др Људмила Поповић испуњава све услове за ментора ове докторске дисертације Стефана Стојановића.

VI ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ:

ОЦЕНА:

1. формулације назива тезе (наслова)

Комисија закључује да је радни назив тезе „Функционално-семантичко поље перфектности у руском и српском језику“ прикладан и добро репрезентује суштину предложеног истраживања.

2. предмета (проблема) истраживања

Опис теме:

Перфектност је семантичка категорија коју чине показатељи актуелности прошле радње у садашњости. Она може бити изражена у језику средствима која припадају различитим нивоима. Скуп свих средстава реализације перфектности може се посматрати као функционално-семантичко поље са граматичким језгром и периферијом коју чине јаче или слабије граматикализована средства.

Перфектност се може тумачити шире или уже, у зависности од приступа, обухватајући или не обухватајући резултативност с једне стране, односно будућу и прошлу перфектност (плусквамперфектност) с друге стране. Перфектност је тесно повезана са резултативношћу, али поседује низ семантичких карактеристика које је јасно раздвајају од потоње. Међу посебним семантичким карактеристикама перфектности које је одликују у односу на резултативност издвајају се: *ретроспективност*, тј. фокусирање плана прошлости, док се код резултативности фокусира план

садашњости (в. у библиографији прелиминарних истраживања: Dahl 1985: 134, Маслов 1987:196, Maslov 1988:64–65, Ландер 2003:1); *акционалност* (перфектност схваћена као акционална перфектност за разлику од резултативности која се тумачи као статална перфектност) (Маслов 1987:196, 1988: 64–66; Nedjalkov, Jahontov 1988: 7–8, 15–17; *неспецифичност ефеката радње* (ефекти радње се не односе на одређеног учесника ситуације, док резултативност означава конкретно детерминисано стање једног од учесника ситуације које је последица претходне радње (Nedjalkov, Jahontov 1988:15). Предмет ове дисертације представља перфектност одвојена од резултативности и искључиво садашња перфектност.

У русистичкој лингвистици функционално-семантичко поље перфектности је обрађено првенствено у оквиру теорије функционалне граматике, где се истичу истраживања А.В. Бондарка (1974: 95–100; 1984: 67; 2005:607–608), Ј.В. Маслова (1987), Ј.А. Пупынина (2005) и др. При чему се перфектност често описује заједно са резултативношћу и тек у радовима Ј.С. Маслова (1987) прецизно се одваја резултативност од перфектности у оквиру реализације перфектне семантике, где се прва именује статалном перфектношћу, а друга акционалном.

У српском језику функционално-семантичко поље перфектности досад није привлачило пажњу истраживача. У радовима који се баве појединачним граматичким облицима способним да изразе перфектно и/или резултативно значење нису раздвајани перфектност од резултативности. Такође не постоје радови у којима се српски језик пореди са руским када је у питању исказивање перфектности.

Кандидат би у руском и српском језику издвојио три типа перфектности које би се условно, полазећи од синтаксичког нивоа, могли назвати *предикативна*, *атрибутивна* и *адвербијална перфектност*.

Основно средство реализације *предикативне перфектности* у оба језика представља *трпни партицип прошлог времена* (у руском језику кратки трпни глаголски придев прошлог времена без копуле, пре свега свршеног вида (партицип на *-н/-т*) – тзв. Шахматовљев перфект) који је уз одговарајућа средства актуализације (показатеље времена, брзине, темпа, места, сврхе, начина одвијања радње) у потпуности способан да изрази не само статално перфектно, односно резултативно значење, већ и акционално перфектно, тј. чисту перфектност.

Логички субјекат у инструменталу у руском језику такође углавном актуелизује акционално значење, односно може служити као показатељ акционалног пасива (Авилова 2005:617). Различита значења пасивних партиципа актуелизују се и контекстом, као и положајем у тексту (Књазев 1988:362–363, Маслов 1987:200).

За могућност грађења одређеног трпног партиципа и за његову способност да изрази одређено значење од пресудног значаја је тип дијатезе. Прелазни глаголи граде трпне партиципе објекатског дијатезног типа који могу да изразе акционално значење (Књазев 1988:358). У руском језику трпни партиципи многих прелазних глагола изражавају искључиво акционално значење, то су првенствено: а) глаголи који изражавају радње које не прелазе на објекат (нпр. *простити*, *попросити*), б) глаголи који изражавају преношење посесивног односа са једног посесора на другог (нпр. *купити*, *отдати*, *выиграть*); в) глаголи премештања објекта у простору (нпр. *вытащить*, *отвезти*); г) глаголи који су обележени у смислу претежног јављања у званичном стилу (нпр. *наградити*, *исключити*) (Књазев 1988:360–361).

Перфектност (акционално значење) код српских партиципа актуелизују средства која указују на одређени тренутак у прошлости (Ивић 1981:20, Танасић 2005:406), најчешће прилошка одредба (нпр. *јутрос*, *јесенас*), али и временска реченица (*Док је камион стајао*) (Танасић 2005:406). Ксенија

Милошевић (1973:430) у својству средстава актуелизације акционалног значења такође наводи временске одредбе. Друге прилошке одредбе – места, начина, узрока, инструментал средства – могу актуелизовати акционално значење, али немају пресудан значај. На значење трпног партиципа утиче и семантика основног глагола. Глаголи чија семантика не подразумева битнију квалитативну промену предмета на који је радња усмерена изражавају претежно акционално значење (Милошевић 1973:430). Акционално значење актуелизује и исказивање агенса конструкцијом *од* + генитив или *од стране* + генитив (Танасић 2001:406–407). Трпни партиципи несвршеног вида лакше и с мање средстава актуелизације изражавају акционално значење (Танасић 2001:406).

Предикативна перфектност се у руском језику изражава и *прошлим временом*. Акционално-перфектно значење код прошлог времена глагола свршеног вида далеко је чешће, а у оквиру њега издваја се читав спектар прелаза од скоро резултативног па до готово аористног значења (Маслов 1987:203).

Перфектност трајне ситуације је у руском језику слабије представљена, а обично се, као и у многим другим језицима (Comrie 1981:60, Dahl 1985:137), исказује садашњим временом, тзв. проширеним садашњим временом (Бондарко 1971:66–68) уз обавезне лексичке показатеље: нпр. *Я жду уже три дня; Я до сих пор не получил письма*.

Перфектност искуства у руском језику је представљена прошлим временом глагола *несвршеног вида* који у руском језику не може изражавати резултативно значење, нпр. *Я изучал английский язык* (Маслов 1987:206–208, Бондарко 2005:612).

Перфект у српском језику, исказујући прошлу радњу, не спецификује је, за разлику од других претериталних времена (Танасић 2005:390), те се не може сматрати морфолошким показатељем перфектности. У српској лингвистичкој литератури перфект свршеног вида сматран примарним средством исказивања резултативности (Стевановић 1967:48–53, 1978:606–610; Танасић 2005:392). Као и код перфекта пасивне дијатезе, код перфекта активне дијатезе догађајно (перфектно) значење захтева актуелизацију путем увођења одредбе којом се експлицира прошлост (Ивић 1981:20). Срето Танасић (2005:401) наводи примере перфекта глагола несвршеног вида с негацијом у значењу перфекта искуства: *Он књиге није продавао* или крњи перфект у значењу исказивања свежих вести (Танасић 2005: 396–397).

Герунд изведен од непрелазних глагола у руском језику може постати носилац перфектног значења (Trubetskij 1988:391, Maslov 1988:68–69), мада се ту претежно ради о исказивању статалне перфектности, тј. резултативности. Неколико таквих герунда у предикативној функцији успело је да продре из руских дијалеката у руски разговорни језик. Плунгян (2011:387) наводи да су се у разговорном језику усталили једино облици *выпивши/ вытимиши*, нпр. *Он выпивши* (срп. Он је припит). У српском језику герунди се не могу употребљавати у предикативној функцији.

У данашњем српском језику *аорист* може исказивати радњу која се извршила непосредно пре момента говора, као и радњу која се вршила знатно пре тог момента (Vuković 1967:22; Стевановић 1967:82; 1968:399–400; Станојчић, Поповић 2000:391, Танасић 2005:424). Прва функција би одговарала значењу перфектности непосредне прошлости. У руском језику аорист не постоји.

Садашње време у руском језику може изражавати једну врсту перфектног значења – перфектност трајне ситуације. А.В. Бондарко (1971: 66-68) идентификује две врсте садашњег времена које изражавају ову врсту перфектности: проширено садашње време и садашње време сталне радње. Будући да проширено садашње време обухвата поред садашњег тренутка још и краћи или дужи период прошлости (радња се такође може продужавати и у будућности), дато перфектно значење

најчешће се актуелизује одговарајућим лексичким средствима која указују на прошлост (Бондарко 1971:67). Код садашњег времена сталне радње перфектност сталне ситуације може се актуелизовати одговарајућим временским одредбама (нпр. *всю жизнь, постоянно*), али на дато значење често указује и сам контекст – констатација сталних законитости, опис предела, сталних природних појава или изгледа људи. Обе ове врсте презента дозвољавају искључиво употребу несвршеног вида (Бондарко 1971:68). У србистичкој лингвистици ове две врсте презента експлицитно се не раздвајају. Ипак у њему налазимо мноштво примера презента који по значењу у потпуности одговара перфектности трајне ситуације (нпр. *Данима чекамо да нас позову на посао; Клицу те мале жеље носим у себи од детињства* (Танасић 2005:354–355).

Атрибутивна перфектност. Под перфектношћу и резултативношћу обично се подразумева предикативна перфектност. Изузетак представља рад о перфектности у руском језику Ј.С. Маслова (1987), који помиње партиципе и герунде као нецентрална средства за исказивање перфектности, мада их не издваја као посебан вид перфектности. Од четири партиципа у руском језику, у функцији атрибута и издвојеног атрибута перфектно и резултативно значење могу изразити: трпни партицип прошлог времена (партицип на *-н/-т*) и радни партицип прошлог времена (партицип на *-и/-ви*) (Маслов 1987:201). У српском језику постоје само два партиципа: трпни (на *-н/-т*) и радни (на *-л*). Танасић (2005:469) наводи да се они „као глаголски облици не јављају по правилу самостално него само у саставу сложених глаголских облика“, а као ретке случајеве њихове „самосталне“ употребе наводи повремено изостављање помоћног глагола (нпр. код крњег перфекта). Питање о евентуалној могућности да наведени глаголски придеви у српском језику изразе перфектно значење представља један од задатака који предстоји решити у оквиру ове дисертације.

Релативне реченице, које често кондензују партиципи у руском језику, такође могу изразити перфектно и резултативно значење (нпр. *девочка, приехавшая накануне* = *девочка, которая приехала накануне*), што их квалификује као предмет истраживања перфектности.

Адвербијална перфектност. У руском језику *герунд свршеног вида* у адвербијалној функцији може изразити перфектно и резултативно значење (Маслов 1987:201). У српском језику њему одговара по наведеној функцији глаголски прилог прошли или герунд прошлог времена. Реченице које герунди кондензују такође могу изразити перфектно значење.

Комисија закључује да је предложени предмет истраживања својом сложеностју, актуелношћу и значајем у областима дисертације.

3. Библиографија прелиминарних истраживања

Кандидат је приложио библиографију од 136 библиографских јединица релевантних за истраживање. Овде наводимо јединице најзначајније за истраживање:

1. Авилова, Н. С. (2005). Категория залога и разряды переходных и непереходных глаголов, в Н. Ю. Шведова (ред.): *Русская грамматика*, т. 1. Москва: Институт русского языка им. Виноградова РАН, 613–618.
2. Белић, Александар (1926–1927). О употреби времена у српскохрватском језику. *Јужнословенски филолог* VI, 102–132.
3. Белић, Александар (1928). О синтаксичком индикативу и „релативу“. *Symbolae grammaticae in honorem Ioanis Rozwadowski II*. Kraków, 47–55.

4. Белић, Александар (1934). О променљивости радног (прошлог) глаголског придева. *Наши језик* II, 33–39.
5. Белић, Александар (1938). Прилози учењу о употреби времена у српскохрватском језику. *Јужнословенски филолог* XVII, 179–189.
6. Белић, Александар (1955). О глаголу са синтаксичке стране. *Књижевност и језик у школи* II/1. г, 1–9.
7. Белић, Александар (1973). *Историја српскохрватског језика*, књ. II, св. 2 (*Речи с конјугацијом*). Београд: Научно дело.
8. Бондарко, А. В. (1984). *Функциональная грамматика*. Ленинград: Наука.
9. Бондарко, А. В., Л. Л. Буланин (1967). *Русский глагол*. Ленинград: Просвещение.
10. Бондарко, А. В. (ред.) (1987). *Теория функциональной грамматики: Введение, аспектуальность, временная локализованность, таксис*. Ленинград: Наука.
11. Бондарко, А. В. (ред.) (1987). *Теория функциональной грамматики: темпоральность, модальность*. Ленинград: Наука.
12. Бондарко, А. В. (2005). Категория времени, в Н. Ю. Шведова (ред.): *Русская грамматика*, т. 1. Москва: Институт русского языка им. Виноградова РАН, 626–636.
13. Грицкат, Ирена (1954). *О перфекту без помоћног глагола у српскохрватском језику и сродним синтаксичким појавама*. Београд: САНУ.
14. Ивић, Милка (1958). Систем личних глаголских облика за обележавање времена у српскохрватском језику. *Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду* III, 139–152.
15. Ивић, Милка (1981). Српскохрватски глаголски облици за исказивање појава које постоје у садашњости. *Јужнословенски филолог* XXXVII. Београд: Институт за српски језик.
16. Ивић, Милка (1990). Љубомир Стевановић о нашим временским глаголским облицима. *О језику Вуковом и вуковском*. Нови Сад: Књижевна задруга Новог Сада.
17. Князев, Ю. П. (1981). Заметки о перфекте пассива в русском языке, в С. Д. Канцельсон (ред.): *Лингвистические исследования 1981: грамматическая и лексическая семантика*. Москва: Институт языкознания АН СССР, 120–123.
18. Князев, Ю. П. (1982). Пассив действия и пассив состояния (объектный результатив) в русском и других славянских языках, в С. Д. Канцельсон (ред.): *Лингвистические исследования 1982: структура и значение предложения*. Москва: Институт языкознания АН СССР, 79–91.
19. Князев, Ю. П. (2007). *Грамматическая семантика: русский язык в типологической*

перспективе. Москва: Языки славянских культур.

20. Ландер, Юрий Александрович (2003). Перфект и обстоятельства конкретного времени, в В. А. Плунгян, А. Ю. Урманчиева (ред.): *Языки мира. Типология. Уралистика. Памяти Т. Ждановой*. Москва: Индрик, 300–312. <http://yulander.narod.ru/papers/03-perfect.pdf>
21. Маслов, Ю. С. (1949). К вопросу о происхождении посессивного перфекта. *Ученые записки Ленинградского государственного университета* 97, Серия филологических наук, вып. 14. Ленинград: Издательство Ленинградского университета, 76–104.
22. Маслов, Ю. С. (1962). Вопросы глагольного вида в современном зарубежном языкознании, в Ю. С. Маслов (ред.). *Вопросы глагольного вида*. Москва: Издательство иностранной литературы, 7–32.
23. Маслов, Ю. С. (1965). Система основных понятий и терминов славянской аспектологии, в Ю. С. Маслов, А. В. Федоров (ред.): *Вопросы общего языкознания*. Ленинград: Издательство Ленинградского государственного университета, 53–80.
24. Маслов, Ю. С. (1987). Перфектность, в А. В. Бондарко (ред.): *Теория функциональной грамматики. Введение, аспектуальность, временная локализованность, таксис*. Ленинград: Наука, 195–209.
25. Милошевић, Ксенија (1972). Неки аспекти семантичког односа конструкције пасивне (са трпним придјевом) и рефлексивне у савременом српскохрватском језику. *Књижевни језик* 1/3–4. Сарајево, 63–86.
26. Милошевић, Ксенија (1973). Темпорално значење и синтаксична вриједност контрукција *Сор (praes. perf.) – part. pass.* у српскохрватском језику. *Јужнословенски филолог* XXX/1–2, 423–437.
27. Милошевић, Ксенија (1978). О проучавању временских глаголских облика у сербокroatистици. *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику* XXI/2, Нови Сад, 93–120.
28. Неद्याлков, В. П. (1980). Заметки по типологии результата (перфектив, результатив, перфект, пассив), в И. П. Сусов (ред.): *Предложение и текст и семантическом аспекте*. Калинин: Калининский государственный университет, 143–151.
29. Плунгян, В. А. (2011) *Введение в грамматическую семантику: грамматические значения и грамматические системы языков мира. Учебное пособие*. Москва.
30. Пупынин, Ю. А. (2005). Проблемы актуализации перфектной семантики в русском языке, в А. В. Бондарко, С. А. Шубик (ред.): *Проблемы функциональной грамматики: полевые структуры*. Санкт-Петербург: Наука.

31. Станојчић, Живојин, Љубомир Поповић (2000). *Граматика српскога језика. Уџбеник за I, II, III, и IV разред средње школе*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
32. Стевановић, Михаило (1940). Рефлексивни глаголи и променљивост радног глаголског придева. *Наш језик* VII, 196–205.
33. Стевановић, Михаило (1956). Глаголски облици пасива. *Наш језик*, н.с. VII, Београд, 205–216.
34. Стевановић, Михаило (?). Још нешто о функцији радног глаголског придева. *Наш језик* IX, нова серија, 86–92.
35. Стевановић, Михаило (1957). Око значења аориста. *Наш језик*, н.с. VIII, 128–144.
36. Стевановић, Михаило (1957–1958). Начин одређивања значења глаголских времена. *Јужнословенски филолог* 22, 19–48.
37. Стевановић, Михаило (1962). *Придевска служба трпног придева од глагола који немају тог облика*. Наш језик XII/7–10, Београд, 201–210.
38. Стевановић, Михаило (1967). *Функције и значења глаголских времена*. Београд: САНУ.
39. Стевановић, Михаило (1968). *Граматика српскохрватског језика за гимназије*. Цетиње: Обод.
40. Стевановић, Михаило (1974). *Савремени српскохрватски језик: граматички системи и књижевнојезичка норма, I–II*. Београд: Научна књига.
41. Танасић, Срето (1986). Пасивне конструкције за исказивање референцијалне и неререференцијалне прошлости. *Призма* I/1, Сарајево, 47–55.
42. Танасић, Срето (1993). Инструментал за живо у пасивним конструкцијама. *Наш језик* XXIX/3–4. Београд.
43. Танасић, Срето (1996). О перфекту и имперфекту несвршених глагола. *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику* XXXIX/1, 91–97.
44. Танасић, Срето (2003). Допринос Михаила Стевановића изучавању пасивне дијатезе у српском језику. *Гласник Одјељења књижевности и умјетности ЦАНУ* 21. Подгорица, 73–81.
45. Танасић, Срето (2005). Синтакса глагола, у М. Ивић (ур.): *Синтакса савременог српског језика. Проста реченица*. Београд: Институт за српски језик САНУ, Београдска књига, Матица српска, 345–476.
46. Bybee, Joan, Revere Perkins, William Pagliuca (1994). *The evolution of grammar. Tense, aspect, and modality in the languages of the world*. University of Chicago Press.

47. Bybee, Joan L. and Östen Dahl (1989). The creation of tense and aspect systems in the languages of the world. *Studies in language* 13, 51–103.
48. Comrie, Bernard (1978). Ergativity, in W. P. Lehmann (ed.): *Syntactic typology. Studies in phenomenology of language*. Austin and London: University of Texas Press, 229–394.
49. Comrie, Bernard (1981). *Aspect*. Cambridge University Press.
50. Comrie, Bernard (19816). Aspect and voice: some reflections on perfect and passive, in Ph. Tedeschi, A. Zaenen (ed.): *Tense and aspect. Syntax and semantics*. New York: Academic press, 65–78.
51. Comrie, Bernard (1985). *Tense*. Cambridge University Press.
52. Dahl, Östen (1985). *Tense and aspect systems*. Basil Blackwell.
53. Ivić, Milka (1983). O srpskohrvatskim gerundima. *Linvistički ogledi*. Beograd: Prosveta, 155–176.
54. Knjazev, Jurij P. (1988). Resultative, passive and perfect in Russian, in V. P. Nedjalkov (ed.): *Typology of resultative construcitons*. John Benjamins Publishing Company, 343–368.
55. Lindstedt, Jouko (2000). The perfect – aspectual, temporal and evidential, in Ö. Dahl, (ed.): *Tense and aspect in the languages of Europe: Empirical approaches to language typology*. Berlin: Mouton de Gruyter.
56. Maslov, Jurij S. (1988). Resultative, perfect and aspect, in V. P. Nedjalkov (ed.): *Typology of resultative construcitons*. John Benjamins Publishing Company, 63–85.
57. Nedjalkov, Vladimir P., Sergej Je. Jaxontov (1988). The typology of resutltative constructions, in V. P. Nedjalkov (ed.): *Typology of resultative construcitons*. John Benjamins Publishing Company, 3–62.
58. Trubinskij, Valentin I. (1988). Resultative, passive and perfect in Russian dialects, in V. P. Nedjalkov (ed.): *Typology of resultative construcitons*. John Benjamins Publishing Company, 389–409.

4. циљеви истраживања

Циљеви

Основни циљ дисертације „Функционално-семантичко поље перфектности у руском и српском језику“ јесте одређивање структуре функционално-семантичког поља перфектности у оба језика, као и уочавање сличности и разлика, односно контрастирање средстава реализације перфектности у њима. Њен основни задатак представља одређивање структуре и типа ФСП перфектности у руском и српском језику, његовог центра и периферије. У складу са наведеним, истраживач има пред собом следеће задатке:

- да одреди и упореди морфолошка средства изражавања перфектности у руском и српском

- језику;
- да опише лексичка, синтаксичка, контекстуална и друга средства која код морфолошких средстава актуелизују перфектно значење у руском и српском језику;
- да издвоји и упоређи средства актуелизације појединих типова перфектног значења (перфектност трајне ситуације, перфект искуства и сл.) у руском и српском језику;
- да евидентира семантичке групе глагола чији су поједини облици способни да изразе перфектно значење, односно поједине његове типове, у минималном контексту.

Хипотезе

Из прегледа досадашњих истраживања може се закључити да у руском и српском језику не постоји морфолошка категорија схваћена као систем супротстављених низова граматичких облика с истородним значењем (Бондарко 1984:59) која би представљала центар овог ФСП. У складу са наведеним поставља се основна хипотеза да ФСП перфектности у оба језика припада полицентричном типу, највероватније слабе полицентричне структуре. Друга хипотеза истраживања састоји се у томе да у оба језика прошло време, односно перфект активне дијатезе свршеног вида најбоље изражава перфектно значење, те би се овај облик могао сматрати слабим центром ФСП перфектности. Према следећој хипотези кандидата, ближе центру него периферији, налазио би се Шахматовљев перфект, односно перфект пасивне дијатезе свршеног вида у српском језику.

5. очекивани резултати

Кандидат би понудио целовит опис ФСП перфектности у руском и српском језику разграничивши перфектност од резултативности, што досад није учињено у сваком од језика појединачно, нити контрастивно. У оба језика кандидат би утврдио улогу конкретних језичких средстава у реализацији перфектности и распоредио би их у оквиру одговарајућег ФСП. Констрастирање ФСП перфектности у оба језика допринело би уочавању њених универзалних и специфичних показатеља.

6. план рада

Након прикупљања литературе, уследила би анализа досадашњих истраживања перфектности у руском и српском језику. Даље би се детаљном анализом грађе утврдила структура ФСП перфектности у оба језика, описала језичка средства која формирају њен центар и периферију, да би се на крају дошло до закључака којима би биле потврђене или негиране постављене хипотезе.

Дисертација ће бити организована по морфолошким средствима за изражавање перфектности, док би се неморфолошка средства која код одговарајућих морфолошких средстава актуелизују перфектно значење, односно неки тип перфектног значења, обрађивала заједно с одговарајућим морфолошким средством које актуелизују. Предложена теза оквирно би имала следећу структуру:

1. Уводне напомене.
2. Задаци и хипотезе;
3. Методологија истраживања;
4. Прошло време / перфект активне дијатезе;

5. Трпни партицип у предикативној функцији / перфект пасивне дијатезе;
6. Герунд несвршеног вида у предикативној функцији;
7. Садашње време / презент;
8. Аорист;
9. Партиципи у атрибутивној функцији;
10. Герунди у адвербијалној функцији;
11. Зависне реченице;
12. Структура ФСП перфектности у руском и српском језику;
13. Закључци;
14. Скраћенице и абривијатуре;
15. Коришћена грађа;
16. Коришћена литература.

7. методе истраживања

Истраживање биће реализовано с ослоном на контрастивну методу, као и лингвистичке методе дефинисане у оквиру теорије функционалне граматике А.В. Бондарка и развијене у радовима његових бројних следбеника. Приликом одређивања структуре и типа ФСП перфектности у руском и српском језику кандидат ће користити и квантитативну анализу грађе за евидентирање фреквентности јављања одређених средстава у функцији реализације перфектног значења.

VII ЗАКЉУЧАК СА ОБРАЗЛОЖЕНОМ ОЦЕНОМ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ

КАНДИДАТА: Стефана Стојановића

НАПОМЕНА: На основу наведених података о кандидату Комисија закључује да је Стефан Стојановић подобан за израду докторске дисертације.

На основу наведених података о кандидату, Комисија констатује да је Стефан Стојановић подобан за израду докторске дисертације.

На основу постављених циљева и очекиваних резултата, Комисија констатује да је предложена тема подобна за израду докторске дисертације у области лингвистичке славистике.

На основу наведених података о предложеном ментору, Комисија констатује да је др Људмила Поповић подобна за ментора предложене докторске дисертације.

На основу изнетог, Комисија предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да донесе позитивне оцене о подобности кандидата Стефана Стојановића и предложене теме докторске дисертације „Функционално-семантичко поље перфектности у руском и српском језику“ а да се за ментора именује др Људмила Поповић, редовни професор Филолошког факултета у Београду.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ:

1. др Људмила Поповић, редовни професор

2. др Предраг Пипер, редовни професор

3. др Срето Танасић, редовни професор